

Odnosi Beograda i Prištine i sever Kosova

**Izveštaj okruglog stola
Beč, Austrija; 9-10. decembar, 2011.**

Rezime diskusija

Savet za inkluzivno upravljanje (*eng.* CIG) je u decembru 2011. godine u Beču organizovao okrugli sto za srpske i kosovske političke stranke i predstavnike vlada. Učesnici su bili članovi Demokratske stranke, G17 plus, Socijalističke partije Srbije, Liberalno demokratske partije i Demokratske stranke Kosova, Demokratske lige Kosova, Pokreta Samoopredeljenje, Alijanse za budućnost Kosova, Samostalne liberalne stranke, Ujedinjene srpske liste, kao i određeni broj analitičara iz Beograda i Prištine. Diplomate Švajcarske, Evropske Unije i SAD su takođe bili učesnici okruglog stola. Okrugli sto je bio sponzorisan od strane Ministarstva za spoljne odnose Švajcarske.

Ideja za ovaj susret je proistekla iz razgovora koje je CIG imao sa mnogima od pozvanih tokom druge polovine 2011.godine. Naime, nekoliko preostalih nesporazuma na Zapadnom Balkanu, od kojih je najalarmantnija situacija na severu Kosova, sprečavaju zemlje regiona da obezbeđuju stabilnost i da brzo napreduju ka zajedničkom cilju dobijanja članstva u EU. CIG je sazvao sastanak u Beču sa ciljem da se potpomogne stvaranje novih ideja u pravcu rešavanja najhitnijih pitanja sa kojim se region danas suočava.

Različita pitanja u okviru programa bila su grupisana u opštu temu pod nazivom "Šta je potrebno da se razreše problemi severa Kosova?" Učesnici su bili pozvani da identifikuju sve one opcije za rešavanje krize koje treba da nastave da se razmatraju. Bili su ohrabreni da navedu glavne probleme sa kojima se suočavaju oni koji žive na severu i da predlože najbolja rešenja tih problema, da odrede kriterijum koji mora da bude ispunjen kako bi se došlo do rešenja prihvatljivog za sve strane, da razmotre inicijative koje postoje za Prištinu, Beograd i za Srbe na severu kako bi se razrešio spor, kao i da odrede moguće mere koje bi služile za izgradnju poverenja.

Kao što je to inače slučaj sa bilo kojim većim okruglim stolom, svi ciljevi programa nisu bili ispunjeni zbog čega je neophodno nastaviti sa održavanjem ovih sastanaka. Ono što sledi je rezime razgovora u Beču i njihovi zaključci. Da bi se podstakla otvorena diskusija, iznete primedbe nisu pripisivane imenima diskutantima, a CIG moli za razumevanje onih čije primedbe nisu u potpunosti prenete u ovom kratkom izveštaju. Učesnici su bili deo ovog okruglog stola u svom ličnom svojstvu i njihovi stavovi se nužno ne poklapaju sa stavovima organizacija koje predstavljaju. Učesnici nisu imali priliku da pregledaju ovaj izveštaj i zato CIG snosi svu odgovornost za njegov sadržaj.

Uvodni argumenti

Okrugli sto je bio otvoren od strane dva analitičara iz Beograda i Prištine. Oni su izneli pregled odnosa između Beograda i Prištine, kao i analizu sadašnje situacije na severu. Učesnik iz Beograda se osvrnuo na odnos između ekonomskih poteškoća i političkog ekstremizma. Slaba ekonomija, okarakterizovana visokim nivoom nezaposlenosti - oko 45% na Kosovu i 20% u Srbiji - utiče ne samo na živote Srba i Albanaca, već i na političke stavove Beograda i Prištine. On je tvrdio da u vremenima ekonomskih poteškoća vezivanje za temu nacionalizma je najbolji način za elitu da produži svoj boravak na vlasti i skrene pažnju javnosti sa stvarnih problema. I Beograd i Priština se suočavaju sa budžetskim deficitom, slabim ekonomskim rastom, korupcijom i široko organizovanim kriminalom. On je predložio da bi i Beograd i Priština trebali da otpočnu istinsku saradnju, a ne da to rade samo kad su pod pritiskom međunarodne zajednice.

Što se tiče krize na severu Kosova, jedan od govornika je rekao da spor nije samo između Beograda i Prištine, već i između Beograda i Srba na severu, između Prištine i tih istih Srba, između Beograda i međunarodne zajednice, kao i između Prištine i međunarodne zajednice. Dodao je i da Beograd treba da podrži rešenja od kojih imaju koristi i Srbi sa severa i Srbi sa juga. Takođe, upozorio je na "kriminalizaciju barikada na severu". "Dokle god neki ljudi na barikadama mogu biti kriminalci, problem je stvaran." Prema njegovoj tvrdnji, izvor problema nije u bezakonju; bezakonje je prosto rezultat, a ne uzrok, spora. Ni Beograd ni Priština ne mogu da funkcionišu ni napreduju uz takav konstantan politički i bezbednosni rizik. Poziv predsednika Tadića na uklanjanje barikada nije bio shvaćen ozbiljno od strane nekih aktera, jer su navodno postojale mere preduzete od strane srpskih zvaničnika koje su sprečile sprovođenje predsednikove poruke. Govornik je zaključio da je Vlada Kosova pridobila koristi iz ove situacije, najviše zato što nije uopšte reagovala.

Analitičar iz Prištine je odbacio tvrdnju koja se često može čuti, a to je da Srbi i Albanci ne mogu da žive zajedno. "Nema smisla reći da Srbi ne mogu zajedno da žive sa Albancima na Kosovu, dok druge etničke grupe u drugim zemljama to mogu, kao što su to na primer, Albanci u Srbiji i Makedoniji, Rusi u Ukrajni i Mađari u Rumuniji." Raspadom Sovjetskog Saveza, 25 miliona ljudi je ostalo van Rusije i oni su se prilagodili životu u svojim novim zemljama, naveo je govornik. Takođe je doveo u pitanje tvrdnju da su Srbi sa severa protiv integracije zbog njihovog straha od Prištine, dodajući da pri takvoj logici trebalo bi biti više straha među Srbima na jugu nego onima na severu. "Srbi sa severa žive kompaktno, tako da čemu strah?! Nasuprot njima, Srbi sa juga žive u oblastima okruženim albanskim stanovništvom."

Prištinski analitičar je primetio da je pristup Beograda ključni za integraciju Srba sa severa u kosovske institucije, ali da Beograd radi tome suprotno. "Beograd koristi Srbe sa severa kako bi održao neku vrstu uticaja nad politikom Kosova i kako bi držao pitanje statusa Kosova otvorenim." Govornik se ukratko osvrnuo na političke opcije za sever i rekao da podela nije adekvatno rešenje, najviše zato što se tome oštro protive glavni akteri. Po njemu bi podela takođe imala posledice na region, naročito na Bosnu i Hercegovinu i na Makedoniju. Razmena teritorija je takođe malo verovatna opcija, koja je inače podržana od strane određenih delova srpskog i albanskog društva, ali se tome protivi međunarodna zajednica. Podela bi mogla da bude postignuta kroz tajne pregovore Beograda i Prištine, ali za sada je to malo verovatna mogućnost. Trećoj opciji, Ahtisaarijevom planu plus, modelu koji bi omogućio dodatna prava Srbima sa

severa se suprotstavljaju Albanci, najviše iz straha da bi mogao da ugrozi funkcionisanje države, kao i Beograd i Srbi sa severa, jer takva opcija ostavlja sever na Kosovu. Četvrta opcija, privremeni mali protektorat koji bi ojačao vladavinu prava bi možda bio prihvatljiv za Beograd i Prištinu, međutim međunarodnoj zajednici nije veoma stalo do ove opcije, prema zaključku učesnika.

Glavne teme diskusije

Beograd i Srbi sa Kosova

Učesnik, Srbin sa severa, tvrdio je da "Beograd možda koristi sever kako bi održao neku vrstu kontrole nad Kosovom, ali Priština nije zainteresovana za izgradnju partnerstva i ima nameru da šteti drugoj strani, naročito kada kaže da su kriminalne strukture te koje rukovode severom." Diskutant se složio da na severu ima kriminalaca, kao i na jugu, ali je rekao da oni nemaju dovoljno uticaja da određuju tok događaja. "Nisu problem kriminalci sa severa, oni su rezultat problema." Takođe je i rekao da stranci i Albanci imaju malo uticaja na severu i da samo Beograd može da reši ovu situaciju.

Isti učesnik je dodao da tvrdnje da su Srbi sa severa taoci Beograda ili da su kriminalci su netačne. "Srbi sa severa jednostavno hoće da uzmu sudbinu u svoje ruke." Bilo koje rešenje za sever da uspe, lideri Srba sa severa moraju da budu integralni deo bilo kojih pregovora o severu. Rekao je da veruje da se oni ne bi odrekli svega što sada imaju - nezavisnost lokalne samouprave, srpskih lokalnih institucija, samostalnih socijalnih služba (zdravstvenih i obrazovnih institucija, itd.) - nego bi tražili još više. Takođe je rekao da institucije na severu nisu paralelne već jedine koje postoje na severu, iako je priznao da su to srpske institucije, a ne kosovske, što je i suština spora. Ahtisaarijev plan je neprihvatljiv za Srbe sa severa zato što daje nezavisnost Kosovu i ne predviđa dovoljno bezbednosnih i institucionalnih garancija za srpsku zajednicu. On je naveo da bi jedino plan koji bi pružio snažan institucionalni okvir za sever bio prihvatljiv za Srbe sa severa, ali nije naveo detalje kako bi takav plan izgledao, zaključivši da je rešenje za sever hitno.

Perspektive Srba sa Kosova

Na Kosovu postoje dve srpske realnosti: severna i južna, kako je rekao drugi srpski učesnik sa severa, tvrdeći da su Srbi sa juga na neki način bili "primorani" da se integrišu u kosovske institucije, pod tim podrazumevajući učešće na izborima, dobijanje ličnih karti, tablica za kola, ali da Srbi sa severa ne moraju da se integrišu. Oni se plaše od gubitka srpskog identiteta: "Mi jednostavno ne želimo da budemo deo Kosova. Nećemo kosovska dokumenta na kojima piše da smo Kosovari, a ne Srbi. Rešenje je u nekoj vrsti prilagođavanja granica."

Nekoliko Srba sa juga su tvrdili da kosovski Srbi sa juga nisu bili primorani da prihvate "surovu realnost", već su shvatili da je integracija najbolja opcija za poboljšanje njihovog životnog standarda. Srpski učesnik sa juga je takođe izrazio protivljenje ideji podele rekavši da bi to proizvelo ozbiljne negativne posledice za Srbe južno od reke Ibar. Dodao je da bilo koje rešenje za sever ne može da se donese zasebno i da mora da uzme u obzir posledice koje bi imalo za Srbe sa juga.

Drugi govornik, Srbin sa Kosova, razmotrio je neke od opštih događaja koji se tiču Srba sa juga. Veliki deo srpske populacije na Kosovu nije informisan o razlozima zbog kojih Srbi sa juga učestvuju u kosovskom političkom procesu. "Srbi nisu zadovoljni razvojem situacije i zbog toga su odlučili da učestvuju u kosovskim institucijama." Većina Srba na Kosovu živi južno od reke Ibar. Zbog teških uslova u kojima su živeli rešili su da se uključe u politički proces, naveo je govornik. Rekao je i da Srbi sa severa Kosova više nikome ne veruju, ni Prištini ni Beogradu, i da znaju "sta je ono što neće, ali ne i ono što hoće". Takođe je naveo da Vlada Kosova postiže prilično dobre rezultate s obzirom na situaciju, predloživši da bi isti model integracije za Srbe sa juga mogao da se primeni za Srbe sa severa.

Učesnik koji je sa severa Kosova je predočio listu problema koje su od ključne važnosti za narod sa severa, a to su ekonomski razvoj, nezaposlenost, identitet, povratak izbeglica, povraćaj imovine, nestala lica, pravna zaštita i rešavanje nerešenih sudskih slučajeva. Albanski govornik je naveo da su praktični problemi severa isti kao oni sa juga. Loše sudstvo, isključivanje struje, nestašica vode i nezaposlenost su u podjednako lošem stanju kod Albanaca. Drugi govornik je rekao da su to sve pitanja statusa. "Ne može se imati vladavina prava na severu bez razrešenog pitanja statusa i u suštini bez prethodnog dogovora čiji zakoni treba da se primenjuju." Predvideo je da osim ukoliko pripadnici međunarodne zajednice ne budu reagovali odlučno, sever će ostati zamrznut konflikt u godinama koje dolaze. Srpski učesnik se složio da će zamrznut konflikt da traje sve dok Srbija i Kosovo znaju gde su im granice. On je dodao da Beograd neće celo Kosovo. "Kada Beograd kaže "i Kosovo i EU", u stvari misli "sever Kosova i EU."

Pitanje identita je bilo pokrenuto od strane određenog broja učesnika. Nekoliko srpskih učesnika je reklo da se izraz "Kosovar" njima nameće. "Srbin sam već 50 godina i neću da sad menjam svoj identitet." Međutim, neki drugi govornici su rekli da Kosovar ne znači i Albanac. "Albanci takođe ne vole taj izraz." Izraz Kosovar je pridev koji označava pripadnost Kosovu, što drugim rečima znači stanovnik Kosova.

Priština i sever

Učesnik sa Kosova, Albanac, je odbacio opciju podešavanja granica ili podele i pozvao na postizanje kompromisa. "Rambuže sporazum, Ahtisaarijev plan i Ustav Kosova su sve bili kompromisi." On je objasnio da su se sami Albanci izvesno vreme borili da razumeju pojam kompromisa, ali da sada shvataju da moraju da stvore razumevanje sa Srbima na severu i da zajednički osmisle rešenja zasnovana na kompromisu. Rekao je da Albanci i Srbi treba da se usmere na razloge zbog kojih žive zajedno, a ne samo na listu razloga zašto ne treba da žive zajedno. "Kosovo nije ni prva ni poslednja država koja funkcioniše kao multietnička država. Multietnička država je sama po sebi kompromis." On je izvestio da "kosovska Vlada ima volju i sredstva da načini sever uspešnim delom Kosova, ali to će biti moguće onda kada počnemo da iznosimo listu mogućnosti, a ne nemogućnosti, za koegzistenciju." Govornik je takođe rekao da je Vlada Kosova voljna da uspostavi dijalog i komunikaciju sa "ljudima sa severa", međutim nije specifično naveo ko bi ti ljudi bili. On bi, međutim, prihvatio dijalog sa predsednicima srpskih opština na severu gde bi oni razgovarali u svom ličnom svojstvu.

Spor je između Beograda i Prištine, a ne između Srba sa Kosova i Prištine, rekao je govornik sa Kosova. "Srbija primenjuje aktivno neprižnavanje Kosova, radeći sve da omete državotvorni proces Kosova i čineći život Albanaca mizernim." On je rekao da Kosovo hoće da bude dobar

komšija, ali da bi i Srbija trebala da to bude. On se složio sa nekim od tvrdnji da se kosovski političari nisu promenili još od 2004. kada međuetnički nemir nije doneo nikakve rezultate, ali je rekao da se politika Srbije prema Kosovu takođe nije promenila. "Retorika je ista kao i u vreme Miloševića."

Albanci i Srbi imaju problem u komunikaciji. Nekoliko govornika se složilo da oni komuniciraju putem medija i indirektnih kanala, a problemi sa kojima se suočavaju zahtevaju direktnu i intenzivnu interakciju. Podela ili razmena teritorija bila bi samo trenutno spasonosna opcija za Beograd, a prošla iskustva su dokazala da tako nešto nije dobro za narod, kako je rekao jedan albanski govornik. On je branio Ahtisaarijev plan rekavši da plan u stvari nudi Srbima na Kosovu ne-teritorijalni autnomni status. Kao prvo, Skupštini je potrebna podrška dve trećine ne-albanskih parlamentaraca da promene Ustav. "To je razlog zašto Albanci ne bi mogli da dominiraju, a ne samo zato što su dobri momci." Kao drugo, Skupština ne može da menja izborni zakon bez podrške dve trećine ne-albanskih parlamentaraca. "Isti mehanizam odlučivanja se odvija u dva veća, naprimer u federacijama." Kao treće, Ahtisaarijev plan omogućava Srbiji da prebacuje sredstva oslobođena od poreza Srbima na Kosovu putem komercijalnih banki. I kao četvrto, plan omogućuje dvojno državljanstvo: Srbi mogu da imaju dve vozačke dozvole, dva pasoša, kao i ostala dokumenta. I Srbi sa Kosova mogu sami da odluče koje od dokumenata da koriste. On je pozvao Srbe sa severa da jasno izraze svoje potrebe i strahove kojima se Ahtisaarijev plan ne bavi. Koje odluke oni žele sami da donose? Takođe je i zaključio da Albanci neće da prihvate nikakvu vrstu teritorijalne ili ne-teritorijalne federacije.

Put ka napretku? Izgradnja poverenja

Izvestan broj govornika, i Albanaca i Srba, je rekao da su Albanci i Srbi trebali da izgrade zajedničko razumevanje, da se skoncentrišu na praktične probleme, a ne na opšta pitanja kao što su oni da li treba podeliti Kosovo ili da li Srbi i Albanci mogu da žive zajedno. Ovakva pitanja ne treba da budu deo debate o severu. Integracija Srba u južnom delu Kosova treba da služi kao okvir kroz koji Srbi sa severa mogu da se ubede da je integracija moguća i da albanska većina ne može da dominira institucijama.

Jedan albanski učesnik je predložio da se političari fokusiraju više na ekonomski razvoj. "Ja sam za razvijeno Kosovo, ne za multietničko Kosovo." Što se tiče severa, on je rekao da pitanje nije u novcu. "Ne radi se o takmičenju sa Srbijom ko nudi više. Sever je pitanje statusa. Ne možemo mi da razrešimo pitanje praktičnih problema pre nego što se reši pitanje statusa."

Srpski govornik sa severa Kosova rekao je da odsustvo poverenja severnog Kosova ka Prištini je zbog toga što Priština nije dovoljno uradila kako bi zadobila poverenje. Veliki broj sudskih slučajeva još nije razrešen. "Moja kuća je bila spaljena, a počiniooci su još uvek na slobodi. Priština hoće teritoriju bez stanovništva." Albanski govornik je na to odgovorio da su na stotine hiljada albanskih kuća bile spaljene i da su počiniooci i dalje na slobodi. On je dodao da kosovski sudovi još nisu u potpunosti operativni tako da je teško znati šta je etnički motivisano, a šta je rezultat lošeg rada suda. Srpski govornik je rekao da i kad bi prihvatili novac od Prištine, 20 miliona evra nije velika suma. "Samo Univerzitet u Mitrovici od Beograda prima 10 miliona evra."

Potreba za pomirenjem i suočavanjem sa prošlošću je bila jedna od stalnih tema. Zvaničnik jedne srpske partije je rekao da bi Srbi i Albanci trebali da prepoznaju problem i da ne daju nikakve izgovore za zločine počinjene u prošlosti. Govornik je rekao da mere izgradnje poverenja kao što su rešavanje sudskih slučajeva i obezbeđivanje uslova za povratak izbeglica treba pod hitno da budu preduzete. Kako bi se izgradilo poverenje potrebno je još više komunikacije. "Samo nekolicina ljudi sa obe strane ima priliku da direktno međusobno komunicira." Na kraju dana, obe strane treba da se odreknu nečega kako bi dostigle rešenje prihvatljivo za obe strane, zaključio je govornik.

Međunarodna zajednica

Međunarodni učesnik je tvrdio da EU nema uravnotežen pristup, jer nudi Srbiji status kandidata i samo pristup severnoj teritoriji Kosova. Drugi učesnik se nije složio sa tim da EU nema uravnotežen pristup i uputio na rezultate za obe strane koje je doneo dijalog Beograda i Prištine u Briselu i koji još traje. "Dijalog je otkočio potpuni zastoj pregovora između Srba i Albanaca. Mnogi su mislili da će ga napustiti pre nego i što otpočne. Rezultati su mali, ali oni postoje. Moramo da nastavimo da ih uvećavamo umesto da kritikujemo i podrivamo dijalog." Govornik je rekao da će EU uskoro da započne dijalog o liberalizaciji viznog režima sa Kosovom i takođe da uskoro postigne dogovor o tomu kako bi Kosovo moglo učestvovati u regionalnim skupovima.

Članstvo u EU ostaje glavni podsticaj za Srbiju i Kosovo da sarađuju. Put integracije Srbije u EU je direktno vezan za Kosovo, naveo je jedan od albanskih govornika. On je podsetio da Srbi sa severa treba da uzmu u obzir da će njihovo odsustvo saradnje da ima negativne posledice za integraciju Srbije u EU. EU nije ista kao pre dve godine; uticaj od pet država članica koje nastavljaju da uskraćuju priznanje Kosova nije tako snažan kao od pre dve godine. "Sada Nemačka igra glavnu ulogu." On je predložio da bi pritisak na Srbiju trebao da bude veći kako bi se postigao napredak, naročito po pitanju uklanjanja barikada i raspuštanja paralelnih struktura.

Jedan međunarodni učesnik je predložio da bi obe strane trebalo da se fokusiraju na pronalaženje nekih posredničkih koraka kako bi se situacija stabilizovala i pripremio teren za političko rešenje za sever. "Mi ne možemo da ignorišemo da Srbija ne priznaje Kosovo, ali možemo da analiziramo situaciju i da vidimo šta bi moglo da bude učinjeno pod datim okolnostima." On je naveo da bi napredak u jednoj oblasti mogao da vodi ka napretku u drugoj oblasti. "Plima diže sve brodove."

Zaključak

Uprkos činjenici da su i albanski i srpski učesnici uglavnom ponavljali svoje ustaljene, u javnosti poznate, stavove o severu i statusu Kosova uopšte, okrugli sto u Beču je predstavio niz važnih ishoda i mogućih i potencijalnih kanala za moguća rešenja. Takođe je izneo plan za nastavak razgovora. Sastanak je pružio jedinstvenu priliku za mnoge od učesnika da se susretnu za istim stolom po prvi put od kosovskog proglašenja nezavisnosti 2008. godine.

Time rečeno, jasno je da je potraga za kompromisima i dalje u ranoj fazi.

Glavna prepreka za nastavak diskusija, što je bilo evidentno iz razgovora u Beču, je ogroman nedostatak poverenja i nedovoljnog nivoa komunikacije između Beograda i Prištine, generalno između Srba i Albanaca, a naročito između kosovskih institucija i predstavnika Srba sa severa Kosova. Nepoverenje i sumnja su i dalje velike. Buduće diskusije ovog tipa organizovanih u Beču bi definitivno najpre omogućile obim stranama da se upoznaju i da doprinesu daljem međusobnom opuštanju tenzija.

S druge strane, sastanak u Beču je takođe pokazao da neki koraci ka izgradnji poverenja jesu mogući čak i pre nego što se dostigne rezolucija o statusu severa Kosova. Srpski učesnici sa severa su identifikovali probleme bezbednosti i vladavine prava, a naročito rad policije i pravosudnog sistema, obezbeđivanje imovinskog prava, nezaposlenost, organizaciju lokalne samouprave na severu i strahove gubitka svog srpskog identiteta kao važne probleme za koje su spremni da se uključe u diskusije sa svojim albanskim kolegama. Ovi problemi, iako uopšteni, zaslužuju dalja razmatranja od strane učesnika. Predloženi dijalog između kosovskih institucija i svih uticajnih političkih faktora na severu bi bio dobar način za to. Diskusija o ovim pitanjima i koraci ka rešavanju istih predstavljaju razradu preko potrebnih mera za izgradnju poverenja.

Ove mogućnosti predstavljene tokom okruglog stola u Beču bi trebale da budu razmatrane na sastancima koji slede, koje CIG planira da organizuje početkom 2012. godine.

Lista učesnika

Abecedni red

Shpend Ahmeti, Pokret Samoopredeljenje
Agron Bajrami, Dnevne novine *Koha Ditore*
Berat Buzhala, Demokratska stranka Kosova
Bekim Collaku, Demokratska stranka Kosova
Sadri Ferati, Demokratska liga Kosova
Ardian Gjini, Alijansa za budućnost Kosova
Dukagjin Gorani, Demokratska stranka Kosova
Christopher Hoh, Američki stejt department
Ylber Hysa, Koordinator za sever
Oliver Ivanović, Građanska inicijativa "Sloboda, demokratija, pravda"
Dušan Janjić, Forum za etničke odnose
Srećko Latal, Međunarodna krizna grupa
Lawrence Meredith, Evropska komisija
Shkelzen Maliqi, Publicista
Smiljana Milisavljević, Demokratska stranka
Randel Nojkić, Srpski pokret obnove
Zoran Ostojić, Liberalno-demokratska partija
Stojanka Petkovic, Ujedinjeni regioni Srbije
Slobodan Petrović, Samostalna liberalna stranka
Nenad Radosavljević, Radio/TV Mir
Dejan Radenković, Socijalistička partija Srbije
Jelena Trivan, Demokratska stranka
Gordon Bardos, Savet za inkluzivno upravljanje
Steven Burg, Savet za inkluzivno upravljanje
Shpetim Gashi, Savet za inkluzivno upravljanje
Alex Grigorev, Savet za inkluzivno upravljanje
Krystyna Marty, Savezno ministarstvo inostranih poslova Švajcarske
Raphael Naegeli, Savezno ministarstvo inostranih poslova Švajcarske
Norbert Ruetsche, Savezno ministarstvo inostranih poslova Švajcarske
Roland Salvisberg, Savezno ministarstvo inostranih poslova Švajcarske
Ivana Stanojev, Savet za inkluzivno upravljanje
Caroline Tissot, Savezno ministarstvo inostranih poslova Švajcarske